

Fiatalok, idősebbek, nők, férfiak vallottak a tanyai életről, városrészükről, a dolgozós szentesi nép megőrzött hagyományairól, emlékeiről, város szeretetéről.

Amikor a húsz város tapasztalatcserejének helyét kerestük, nem véletlenül esett választásunk Szentesre. Ebben az alföldi városban nincsenek különleges adottságok. Ennyivel minden város rendelkezik, némelyik vetélkedésben részes város még talán többel is. Ami mégis alkalmassá tette a bemutatóra: olyan élő-eleven, tudatosan szervezett honismereti munka folyik Szentesen, hogy a város kisközösségei hetek alatt fel tudtak készülni városkutatójuk, néprajzi, munkásmozgalmi, gazdaságtörténeti ismereteik, művészeti életük, kulturális értékeik bemutatására, érzékeltetésére. Műsorukkal lehetőséget adtak arra, hogy a televíziós vetélkedő rendezői: *Liszкаи Tamás* és *Vitrai Tamás* a látottak alapján megszívlelendő, hasznos tanácsokat adhassanak, fontos észrevételeket tehessenek. A városok küldöttei is sok tartalmas ötletet, indítást kaphattak, hogy honnan merítsenek vagy mit mellőzzenek.

A szentesi honismereti-közművelődési eredmények nem véletlenek és váratlanok. Ezért adjuk az alábbiakban közre *Csorba György* városi tanácselnök megnyitó beszédét és *Labádi Sándornak*, a városi pártbizottság első titkárának zárszavát, amelyek a tanácskozáson hangzottak el. Az általuk elmondottakból kitűnik, hogy a *honismereti mozgalom helyi sikereit* — a kiscsoportok irányítóinak lelkiismeretes, odaadó munkája mellett — a *párt, a tanács és a Hazafias Népfront testületeinek, vezetőinek átgondolt, folyamatos támogatása alapozta meg, tette lehetővé.*

Töltési Imre

Csorba György,

Szentes város tanácselnökének megnyitó beszéde

Szentes város Pártbizottsága, a Városi Tanács és a Népfront Elnöksége nevében szeretettel és tisztelettel köszöntöm a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a Művelődésügyi Minisztérium és a Magyar Televízió meghívására városunkba érkező 20 város és 4 Tanárképző Főiskola képviselőit. Külön üdvözlöm valamennyiünk nevében a rendező szervek képviselőit.

Megtiszteltetésnek vesszük, hogy városunk adhatott helyet a népünk felszabadulásának 30. évfordulója tiszteletére indított honismereti vetélkedősorozat felkészülésére rendezett tanácskozásnak. Városunk életét irányító szerveknek többek között az is célja, hogy a Hazafias Népfront keretében működő honismereti mozgalmat a várospolitika részévé tegye. E mozgalom erejével is *elősegítjük a kötődést a szülőföldhöz, a helyi üzemekhez, iskolákhoz.*

Szentesen a honismereti munkának hagyományai vannak, de olyan szintre, hogy országosan is számottevő legyen, csak úgy tudott fejlődni, hogy az erre hivatottak felismerték azt az erőt, amely a múltban gyökeredzik, hogy a kötődés a múlt ismeretével lehet szilárd.

Szentes város az Alföld egyik ősi települése, a meglévő levelek tanúsága szerint már 1355-ben említik Zemthes néven. 1570. június 4-től önálló város. 1878-tól 1950-ig Csongrád megye székhelye volt. Szentes város mindig osztozott az ország haladó történelmében. Kiemelkedő állomást jelentett az 1919-es proletárdiktatura, annak végrehajtó hatalma, a direktórium tevékenysége.

A két világháború között joggal hangoztatták: Szentes a kubikosok egyik fellezgára, a Viharsarok része. Tények és dokumentumok százai tanúskodnak erről. Városunk régi lakói — mondhatjuk — országjárók voltak, Európa más országaiba is eljutottak. Biztosak lehetünk abban, hogy számtalan történetet, tárgyat hoztak magukkal, amelyet *következetes honismereti, helytörténeti kutatómunkával* megismerhetünk.

A felszabadulás — 1944. októbere — nagy parasztvárost talált, jelentéktelen iparral, de azokkal a kubikosokkal, agrárproletárokkal, akikről *Móricz Zsigmond* „Gyalogolni jó” c. könyvében így ír: „nincs állat, amelyik ezt a nyomort elbírná az emberen kívül...”

Jelentős tényező volt, hogy 1945 őszén Csepel után Szentesen kapott legtöbb szavazatot a Magyar Kommunista Párt. A felszabadulás után megindult a város iparának, mezőgazdaságának fejlődése. Lakóinak élet- és munkakörülményei jelentősen megváltoztak. Szentes a Viharsaroknak egyik természetes központjaként fejlődött ki a hajdani kis halászfaluból. A mai korszerű gyáraival, üzemeivel, zöldségtermelő nagyüzemi keretsejeteivel, jelentős élelmiszergazdaságával, számottevő egészségügyi, közművelődési intézményeivel, iskoláival a környező községek gazdasági, kereskedelmi, egészségügyi, kulturális központja lett.

Akik itt ülnek, jól tudják, hogy a helytörténeti, honismereti mozgalom képletesen szólva úgy indult el, hogy a nagymama, a nagypapa egykori kedvenc tárgyait az unoka csodálkozva hozta le a padlásról. És ma már tudatosan kutatják a volt és a jelenlegi kisközösségek szokásait, életkörülményeit, így szélesedett országos mozgalommá. A honismeret jelentős szerepet játszik a lakóhelyhez kapcsolódó ismeretszerzésben, de nem marad ennek keretei között. Az ebben való munkálkodás elvezet szélesebb területek, a megyei és az országos valóság megismeréséhez, széleskörű aktív társadalmi tevékenység igényléséhez.

Amikor a mozgalom művelői kutatnak, gyűjtögetnek, már nemcsak az érdekli őket, hogy mit építettek, milyen tárgyakat alkottak, hogyan éltek elődeink, hanem *törekcsenek a megszerzett ismereteket társadalmi vonatkozásban is felhasználni*. Városunkban a helytörténeti, a néprajzi gyűjtőmunkával az ifjúság lelkesen foglalkozik, természetesen sok önfeláldozó, ügyesrető pedagógus irányítása mellett. Járják a tanyákat, a levéltárakat, felkeresik a régi idők még élő harcosait. Az is érdekli őket, hogyan alakul a mai helyzetünk, hogyan íródik a ma történelme.

A jelenlegi helyzet ismeretét, társadalmi méretekben való felhasználását, a *szocialista demokratizmus szélesítését* szolgálják azok a módszereink, hogy a párt irányítása mellett a Hazafias Népfreont városi és kerületi szerveivel, tanácstagokkal együttműködve szervezzük fejlesztési terveink előzetes megvitatását, bevonva a város választópolgárait, mozgósítva őket a feladatok átgondolására — azokban való állásfoglalásra — és a végrehajtásban való közreműködésre. *Így válik a helyismeret a várospolitika gyakorlati hasznára*. Azt tartjuk a múlt, a jelen és a jövő szorosan egybefonódik. A lakóhely múltjának, jelenének jobb megismerése a felelősségteljesebb jövőn való munkálkodásra serkent.

Jogos reményünk, hogy e tanácskozás elősegíti a honismereti tevékenység továbbfejlesztését városunkban, és egyben társadalmi ügyünkkel szolgálva országunkban is, amelyről *József Attila* így ír:

„csak itt mosolyoghatsz, itt sírhatsz.
Magaddal is csak itt bírhatasz,
óh lélek! Ez a hazám”.

Ezekkel a gondolatokkal — a kapott felhatalmazás alapján — ismételtén üdvözlöm a tanácskozás valamennyi résztvevőjét és nyitom meg az előkészítő rendezvényt. Kívánom, hogy érezzék jól magukat szeretett városunkban, ahol mi, mai szentesiek éppúgy megtaláljuk munkánk örömeit, mint annak idején *Kosztai József*, aki egyszer így nyilatkozott: „Hogy speciálisan miért lakom éppen Szentesen, arra csak azt mondhatom, hogy ez az a táj, amely leginkább és legegységesebben viseli magán a magyar táj jellegzetességeit. *Csak itt érzem magam jól és csak itt tudok igazán dolgozni*”.

Labádi Sándor, **Szentes városi pártbizottság első titkárának záróbeszédéből**

Tegnap és ma a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a Művelődésügyi Minisztérium és a Magyar Televízió meghívására városunkban tanácskoztak hazánk felszabadulásának 30 éves évfordulója tiszteletére rendezett „Hazai esték” c. honismereti vetélkedőben érdeelt városok és tanárképző főiskolák képviselői.

A vetélkedők társadalmunkban nem újak. Örülünk, hogy a nyilvános vetélkedők kiváló képviselője-művelője, az ország által közismert *Vitrai Tamás* és *Liszkai Tamás* közreműködött és közreműködik, értékes tanácsaival segíti a csapatok felkészítését. Örömeinkre szolgál és munkánk elismerését jelenti, hogy a Hazafias Népfront Országos Titkársága — *Töltési* elvtárs lelkes kezdeményezésével és fáradhatatlan patronálásával — abban a megtiszteltetésben részesítették városunkat, hogy a tapasztalatcsere nálunk rendezték.

A 20 város közötti vetélkedő létrehozása nemes kezdeményezés, amely közelebb hozza a városokat, az egymás közötti tapasztalatcsere ösztönzi saját városunk jobb megismerését, elmélyíti a szocialista hazaszeretetet, azon belül szűkebb szocialista hazánk, városunk szeretetét, ahol élünk és munkálkodunk.

A honismereti munka mozgalommá vált, szinte a várospolitikának részévé. Városépítő munkánknál tanulmányozni kell a város múltját, jelenét, sajátos arculatát, hogy helyi politikánk összhangban álljon városunk munkásmozgalmi hagyományaival, lakosságunk érzelmeivel és adottságainkkal. Mindezt a honismereti munka — ha megfelelően kap részünkről támogatást és elismerést — nagyban elősegítheti. Meg kell találni benne azt a hajtóerőt, amely a város fejlődését növeli.

Egyik neves költőnk gondolata, hogy nagyobb, kiterjedtebb életet nyerünk, ha megismerjük *dicső elődeink helytállását, küzdelmét, átvesszük a mára is érvényes tapasztalatokat és erőt merítünk az ő hitükből is*. Ezzel tágabb lesz a szülőföld, a haza, a magyarság fogalma és *éppen ezért van értelme a honismereti munkában a múlt feltárásának*, a bennünket körülvevő értékek felkutatásának helyi vagy országos viszonylatban. Ehhez kapcsolnám azt a mondást, hogy: „*A múlt tisztelete és megbecsülése, a jelen folyamatosságának záloga.*” Nemzedékek egymásra következő erőfeszítése nélkül nem képzelhető el a jelenhez vezető út és ez kis és nagy közösségekre egyaránt érvényes.

Csak örömmel lehet üdvözölni az iskolákban, üzemekben, a fiatalok és munkások körében megindult honismereti mozgalmat. A vállalat, az üzem múltjának, történetének feltárásával, a mezőgazdasági, az ipari *termelés fordulópontjainak* megismerésével és megismertetésével a fiatal